

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrt leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navado trisopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga kjer se nahaja tudi upravnistvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Goriškim studentom.

Mladič, zdaj se pije
Zdravica vaša, vi naš up!
Ljubezni domačije
Noben naj vam ne usmrti strap,
Ker zdaj vas
Kakor nas
Jo srčno branit kliče čas!
PREŠIREN.

S temi lepimi besedami pozdravlja naš neumroči pesnik v eni svojih najkrasnejših pesnij slovenske mladeniče budeč v blagih mladih srcih ponos, pogum, značajnost in gorko, vztrajno, plodunosno ljubezen do zapuščene slovenske domovine. Te pesnikove besede vam kliče danes tudi „Soča“ v spomin, vam, goriški dijaki, ki ste po veselih, brezskrbnih počitnicah od vseh krajev naše grofije spet povrnili se v prijazno Gorico, da tukaj pričnete, nadaljujete ali dovršite svoje studije, na katerih podlagi si boste pozneje volili različne stanove na svoje rodbine radost, na svojo srečo in na svoje domovine blagost. In kakor vam je naš list pred dvema mesecema, ko ste odhajali na svoje domovine, gorko priporočal, da tudi o počitnicah ne držite križema rok, nego da učite priprosti narod beroč i razlagajoč mu koristne kujige, širite plemenito petje i budeč ga k pravi zavednosti in da se tudi vi sami učite od našega kmeta, pazite na njegov nepopačeni jezik i nabirajoč mej njim raztreseno bogato narodno blago, pesni, pravljice, vraže, običaje: tako vas tudi danes prijateljsko opominja, da sedeči na šolskih klopih ne pozabite, da ste sinovi od prirode bogato obdarjenega, a malega i zanemarjenega naroda i da vaši starši, vaši prijatelji, vaša domovina upa polni gledajo na vas, pričakovaje, da iz vas vzraste značajni, pridni, vestni, pravico, resnico i svobodo ljubeči možje, možje, ki bodo, postavi je, kamor hočeš, na pravem mestu.

Da boste pa tudi res to, kar se pričakuje od vas, zatorej dragi mladeniči, hajdite pridno i srčno na delo — na učenje! Sedanji čas zahteva v vseh krogih, v vseh stanovitih pridnih, temeljito naobraženih,

veščih delalcev. Kedor ne dela, kedor ne izpolnuje svojih dolžnostij, tega potare časa kolo in bolje nego kedaj popreje velja dandanes pregovor, da vsak je sam svoje sreče kovač. Izpolnujte torej svoje dolžnosti kot dijaki vestno i točno, vselej i povsod. Pomislite vi, ki ste večji del vsi kmetski sinovi, koliko morajo trpeti vaši očetje, koliko morajo prebiti vaše matere, da vas morejo vzdržavati v šoli; pomislite, da vas niso za to v Gorico poslali, da bi v šoli i doma lenobo pasli ali po mestu brezskrbno pohajali v tem, ko se oni doma v solzah i skrbeh trudijo i žulijo: nego da bi s pridnim učenjem i z vestnim izpolnovanjem svojih dolžnostij seli i svojim osnovali lepo, srečno bodočnost.

Prva skrb vam bodi tedaj, da se pridno učite šolskih predmetov, da točno izdelujete pismene i ustmene naloge, katere vam dajo vaši učitelji. Ne izgovarjajte svoje lenobe s tem, da pravite: „E, ta ali oni predmet je suhoparen ali nepotreben, do tega ali onega nijmam veselja, ergo se ga ne bodem učil.“ To je krivo!

Naše srednje šole so osnovane tako, da si v njih dijak pridobode splošno izobraženost i blagor tebi, ki se šolskih predmetov temeljito učiš! Izvoli si potem, katerikoli stan hočeš, povsod bodeš našel svojo srečo. Ti pa, ki se zanemarjaš uže v srednjih šolah, ne misli, da bodeš na visokih šolah popravil, kar sedaj zamudiš; na univerzo pojdeš brez prave podlage i brez znanja se bodeš vrnil z nje domov. Nikoli ne bode nič iz tebe! Šlab uradnik bodeš, nesrečen jurist, plitev učitelj, neveden pop; smejali se ti bodo v družbi i s pretom kazali na cesti za taboj, puhloglavim nevednikom!

Ko se pa o prostih dnevih vrnete se sprehoda ali ko v dolgih zimskih večerih dovršite svojo nalogo, potem sezite na policoj po dobro knjigo, ki vam bode razjasnila obraz in ogrela srce. Ne samo razum, tudi srce potrebuje hrane i te najlože išče i najde v umetelnosti, v poeziji, ki človeka blagodejno pokrepča i poživi, da gre potem z večim veseljem na resno delo. Toda dobro vedoči i pomneči, da znanost i umetelnost ne pozna nobene narodne meje, porabite, dobro porabite zunanje nemškega i italijanskega jezika. Berite kla-

sike vseh narodov in vseh časov, saj vijso nemški, italijanski i.t.d., ampak lastnina so vsega človeštva, torej tudi naša slovenska. Ko se bodeš tedaj načudil divnim čudom srbske narodne poezije, živim podobam Turgenjevih romanov, ko se bodeš napil krasote Puškinovih verzov, ko ti bode srce polno Lermontovih, Preširnovih, Jenkovih, iz bridke izkušnje izvirajočih tožba i vzdihljajev: potem te pelji Cooper v tamne ameriške gozde, Dante v podzemlje i nebesa, Scott ti pokaži lepe gore i jezera v razvalinah ležeče samostane i gradove svoje ljube domovine, svoje lepe začarane deklice, originalne starokopitneže i srčne junake, Gotthelf ti odkrij blago srce, priprostega svobodnega Švicarja, Göthe i Heine naj te seznanj z nemško liriko, Schiller i Shakespeara z visoko tragedijo, Lübke z upodabljajočimi umetelnostimi, Schlosser z življenjem i dejanjem človeškega rodu. Iz kratka: porabite svoj prosti čas za to, da po lastni pridnosti dopolnite, kar šola premalo stori za poszijo. In poezije je treba človeku, da mu boža in ogreva srce, potem ko je glava storila svojo dolžnost.

Ne moremo pa bolje končati svojega opomina nego z besedami, katere je Matija Vrtovec ože pred 25. leti sporočil slovenski mladini: „O dragi mladeniči, vi največe veselje svojih starišev, ki tolikanj skrbé in si skoraj v vseh stancvih pritrjujejo, da bi se la vam dobro godilo! Vi ste veselje svoji žlahti, prijateljem, sosedom in znancom, domovina gleda s veliko zadovoljnostjo na vas, zakaj vi ste up, vi ste zastava nje prihodnje sreče; kmetijstvo, rokodelstvo in obrtnost pričakuje od vas umnih in krepkih delalcev, pridnih gospodarjev, cerkev skrbnih pastirjev, države srčnih i junaških vojščakov ter umnih i zvestih služabnikov. Vse premoženje domovinsko preide za 20, 30 ali 40 let na vas; vse časti, vse službe gori do najviših bodo vaše; vi boste gospodarili z dedovino slovenske zemlje in jo duhovno i telesno obdelovali; branili jo boste v sili in ohranili svitlemu cesarju i svojim vnukom; o da bi jo tudi se svojimi vednostimi in se svojim trudom bolje izobraženo na višo stopinjo blažnosti ali časne sreče pozdignili! Vaši predniki so jo uže dobro zastavili; vaša dolžnost pa bode, da

LISTEK.

Premišljevanje starega „učenjaka.“

Vsakdanje skušnje nas uče, da je dobro, ako se tu in tam manjšina podvrže večini. Videl sem to pri vsega spoštovanja vrednem delovanju političnega društva „Soča.“ Ko bi se bili nekteri mlacneži zedinili s popolnoma nesebičnim, za napredek naroda našega izvrstnim načelom strogo narodne večine, bi danes ne imeli mej goriškimi Slovenci razpora, ki je nasprotnikom jako všečen in nam more mnogo škodovati: Malo nas je in vendar le preveč!

Da bi se vsaj naši veljaki spominjali izreka Preširnovega, ki opisovaje boj Valhunovcev in Črtomircev, pravi:

„Slovenec že mori Slovenca brata,
Kako strašna slepota je človeka!“

V tem, ko so se Slovenci mej seboj borili, je njih naravni nasprotnik Teselj razprostiral meje svoje vodine na pogubo naših prednikov. To se zamore dandanes zopet zgoditi. Če nijsmo bili do sedaj pazni dovolje, nas naj izuče zadnje besede preslavnega Palackega. Njegovi izreki naj nam bodo geslo novega delovanja.

Torej zloga, zloga! Ako človek vidi, da je njegovo delo slabo, naj se povrne k dobremu.

To storim danes tudi jaz, ki iz temnih koticjev opazujem gibanje človeštva.

Slišal sem po „Soči,“ (št. 14. 6. aprila t. l.) da je mnogo takih učenjakov, ki se ne strinjajo z mojim menenjem gledé „nemirnega očesa“, „bledih lic“ in

„melanholične zunanosti.“ Dobro, ako Vas skušnja sem ter tja drugače uči, hočem nekoliko odjenjati, ter Vas, ki ste mnogo mlajši: od mene in torej viharjši, spomeniti resnice, da je lepoučije drugačno pri Hotentotih, drugače pri Kafrih i še drugače pri Kinezih.

Ob enem se predrzmem trditi, da moremo le na ta način narodno meščanstvo si ukoreniti, da se Slovenec ženi le pri Slovenki. Po tem potu bodemo došli do pravega narodnega napredka, do više cennitve naroda našega.

Vsakdor pa, ki naš narod in njegovo delovanje pozna in sploh človeštvo ljubi, mora spoznavati, da vendar le uže krepko napredujemo. Marsikaki puhloglavec z možgani in brez možgan ga še danes zaničuje ter tako ostudno grdi, da poštenega človeka strah in groza obleta, — al kaj nam to! Pustimo takega, saj „ne ve, kaj dela.“

Premišljeva napredovanje in razvoj naroda našega, se nehote spominjam besed, ki jih je „Besednik“ pred ne dolgim časom porekel nekemu znanemu in marljivemu pisatelju: „Čudno se nam zdi, da čast. pisatelj pri naštevanji Slovencev popolnoma prezira ogrske Slovence, katerih je v oddelku zaladske, železne in šimeške županije 50.000.“

Jaz sicer omenjene knjige še nijsem čital, ker jo pri slabo urejenem slovenskem knjigotrštvu do sedaj še nijsem videl — ali to pa rečem, da je le vendar nekaj grdo, če je resnično, kar nam „Besednik“-ov kritikaz pripoveduje. Zlatolisi (?) Germani v „rajhu“ natančno vedo, ali je še kali „urgerman“ v Rovtah in koliko Kočevarjev vsako leto doraste na Kranjskem

*) S tem pa menda vendar nečete očitati, da so tisti goriški učenjaki, kiž Vami nijso edinih mislij o krasoslovji, Kinezih, Kafrih ali Hotentotje?

in mi bi hoteli popolnoma zabiti svojih sobratov, domoljubnih ogrskih Slovencev?!

Če so drugi gospodje glede statistike avstrijskih prebivalcev nekoliko slabo podučeni, jim vendar ne smemo vsega verjeti. Nekdanji učenec našega neumročega Preširna je sicer telegrafoval, da je Gorica zadnje nemško mesto, ali vojaška komisija se je pri zadnjem naboru, kakor tudi posebno pri kontrolnem pregledu popolnoma prepričala, da je Goriška zgubljena za nemštvo. Radovedni smo le, kaj bodo sedaj z našimi fautiči napravili pri koroškem polku. Upamo, da se bode vendar tudi v tem polku slovenski jezik kot polkov jezik upeljal.*) Odkar nam je naš rojak, rojen Solkanec, podaril prvo in najpotrebnejšo vojaško knjigo, spisano v slovenskem jeziku, se vsaj nihče ne more izgovarjati, da nijma Slovenec potrebnih besed, da bi podučeval slovenskega vojaka v maternem jeziku. Gospod pisatelj je nekda vse natise uže razprodal in druga izdaja pride v kratkem na svitlo. K temu ga — kakor mi je pred tednom dnij moj prijatelj pisal — posebno nudajajo pohvalna pisma od stranij občeznanjih glavarjev vojaškega vodstva, mej katerimi je baje tudi prečestiti gospod nadvojvoda Albrecht.

Zapuščen od sveta in mirno opazovaje narodno gibanje, moram vendar le izreči: „da je precej živo!“

Oglej si, dragi bralec, ogromno število (18.925) udov vse česti in hvale vredne družbe sv. Mohora, in ponosno poprašaj svojega nemškega ali pa laškega soseda, če ima enak zavod, ki bi toliko deloval za duševno omiko naroda svojega. Mej tem številom nahajamo na Goriškem 56 dosmrtnih in 2158 letnih udov

*) Ravno kar mi pripoveduje dobro podučeni prijatelj, da je slovenski jezik tudi pri Koroškem polku upeljan in da imajo častniki in podčastniki povelje se ga hitro naučiti. Živili! PIS.

jo tudi vi prav izpeljete: sad svojega neutrudnega prizadevanja boste uživali vi sami; uživali ga bodo tudi vaši otroci in njih otroci.

Mladenci! poslušajte nauk svojega odkritosrčnega, ljubeznivega in za vaše dobro vnetega prijatelja in nikar ga ne pustite v nimar! Pristrana mladost, ti veselje našega srca! Bog te obvaruj, vodi in uspešljaj na tvojem popotovanju v lepo čast in cvetotožnost predrage domovine!

Tako vas pozdravlja „Soča“ danes o začasnem letu. Zapomenite si njene besede, ravnanje in njih i ne bode vam žal, kajti zadovoljnost se lahko polastila vašega srca in osnovali si boste svojo domovino srečo. Le srčno na delo!

Deželni zbor goriški.

I. seja.

Po slovesni maši v stolni cerkvi so se zopet zbrali dne 5. t. m. ob 11 uri predpoludne naši deželni očetje v deželni dvorani.

Navzočni so bili vsi slovenski poslanci razen kuzonadškofa in mej italijanskimi smo pogrešali gospoda ministra barona de Pretis-a in grofa Strassolda.

Deželni glavar je najpreje italijansko nagovoril poslance blizo tako-le:

Kakor se v dobro urejeni hiši zvečer zbere družina, da se pogovarja o dogodkih minulega dneva, in da sklene in preskrbi, česar treba za prihodnji dan, tako ste prihiteli tudi Vi čast. gospodje na cesarjev poklic, da bi se posvetovali zdaj, ko je leto pri koncu, v koristih in potrebah naše dežele. In z enakimi občutki, kakoršni se zabujajo očetju, v sredi svojih na domačem ognjišču, če mi dovolite, da se tako primerjaj, pozdravljam tudi jaz Vas prav srčno tukaj zbrane v deželni zbornici.

Ako se oziramo nazaj na dobo po zadnji zborovi seji moramo reči, da nij bila prav vesela, pa tega nijate zakrivili niti Vi, niti Vaš odbor, o katerega delavnosti se lahko prepričate iz poročila, ki se Vam je že izročilo: ampak zelo prihaja od više neodvisne oblasti. V velkem delu naše dežele nijso bili obilni letošnji pridelki in ker se pri nas pred vsem drugim pečemo s poljedelstvom, ima to gotovo prav neugodne posledice za naše gospodarske razmere. Nedejati se je sicer, da bodo ti nasledki le mimogredoči, vendar je hudo občutimo sedaj, ko javno oskrbnjstvo če dalje več zahteva. Zato si boste radi prizadevali kolikor bo mogoče priboljšati v deželnem gospodarstvu, pa tako — ako se boste ujemali z dotičnimi predlogi, da ne bo treba povikšati uže zdaj preobilnih davkov, katero sredstvo se žalibog tako rado rabi.

To je uže res, da se treba v ta namen nekako zatajiti in pogostoma popustiti to, kar bi sicer radi na korist dežele preskrbeli in ustanovili, morda celo prav najne reči, ker so predrage in ker se ogromni zneski, kateri se nabirajo na javnih davkih, porabijo za stroške, o kojih neobhodni potrebi se mnenja cepijo; a te stroške dovoljujejo druge parlamentarne skupščine in nam ne gre tukaj njihove sklepe pretresovati.

Tukaj se obrne do slovenskih poslancev: „Pozdravljam tudi Vas prav srčno gospodje poslanci družega naroda, s katerim živimo bratovsko v eni deželi. Res je, da mej brati, kateri stanujejo skupaj v eni hiši nastane sem ter tja lahke različnosti v mnenjih i namerah; na vse zadnje pa znaga vedno ljubezen do skupne ocevine in kedar so pozvani, da za njo kaj preskrbijo, hitijo radovoljno in v lepi zloznosti na skupno delo.“

ter smo ob enem prepričani, da jih pri nas še mnogo doraste. Družbine knjige za leto 1873 se bodo tiskale v 22.000 iztisih. Vsakdo, ki plača en goldinar ter se kot ud vpíše, dobi šest izvrstnih knjig, mej drugim: „Umno kletarstvo“, spisal dr. Jože Vošnjak. Poduk, kako ravnati, da je vino okusno, zdravo in obstoječe, jako potreben slovenskim vinorejcem, kupčevalcem in krmarjem. „Živali v podobah“ spisal prof. Erjavac. „Izdajalec“ povest, spisal Slemenik itd.

Družbin odbor je v svoji seji 22. maja sklenil izdajati „Knjigo o človeških iznajdbah.“ Odborov sklep je bil pisateljem razglašen po raznih slovenskih časopisih, vsled česar so se oglasili štirje pisatelji. Izmej teh je odbor v zadnji seji 14. oktobra soglasno sprejel ponudbo prof. Tuška. Cela knjiga bo edne nekda obsegala šest zvezkov. Ob enem namerala odbor izdajati „zgodovino“ za ljudstvo. Torej napredek za napredkom!

Konečno še omenim, da so vsled razpisa družbinih daril za leto 1873. dosedaj bili poslani sledeči rokopisi: „O zvezdah repaticah“, „Cesar Jožef“, „Sola na domu“, „Iz ogerske nizave“ i. t. d.

Sklenivši za danes svoje premišljevanje vam samo, čestiti brati, vskliknem: pristopite v ogromnem številu k temu društvu in to brž ko mogoče, ker se bode nabira za prihodnje leto sklenila z mesecem marcem. Ne 2214 goriških udov nas naj bode, temoč najmanje 5000! Zdravstujte!

Nadaljuje italijansko: Dasiravno se imamo tukaj se svojimi domačimi zadevami pečati, vendar ne smemo zabiti, da zastopamo del obširne države, katera, od kar si je zastopala na svojo zastavo kot glavno načelo splošni napredek, dobiva zopet svojo staro veljavo. Pred vsem pa spominjajmo se, koga je osoda postavila na krmino, da vodi državno delo v slarnem potovanju.

Gospod glavar nazdravlja Nj. Veličanstvu, cesarju F. J. I. in poslanci odzdravljajo s trikratnim: Živio!

Na to predstavlja gosp. komisarja Frančeta Barona Rechbach-a, kot moža, kateri pozna naše deželne razmere in naša jezika (ohl) in katerega moremo tedaj lahko šteti mej svoje.

Cesarški zastopnik pozdravlja poslance najpreje v italijanski besedi in potem je prevzel svoj govor tudi slovenskim poslancem prevoditi tako-le:

„Ker sim dobil naročilo, nadomestiti vladu Njegovega ap. Veličanstva pri temu visokostavnemu zboru, v čast si štejem, da Vas morem srčno pozdraviti.“

Sem previžan, da boste tudi dosegli v ti, kakor v vsih poprejšnjih sejah, krepko donesti k pobolšanju stana te dežela na blaženosti od katere tudi vlada obrača marljivo svoje skrbi.

Visokostavno ministerstvo Vam bo predlagalo načrt postave zastran napeljevarja k pokojski dnarnici tistih učiteljev važnih ljudskih šol, kateri bodo postavljeni o.l kakošne druge kronovine.“

Glavar naznanja, da je deželni odbor izročil tajniška opravila pri zborovih sejah letošnje seje deželnemu uradniku Ernestu Klavžar-ju in sklene sejo ob 11 $\frac{1}{2}$ uri predpoludne.

II. seja.

Pri drugi seji istega dne ob 5 uri zvečer so bili prazni tisti poslanski stoli, kakor predpoludne.

Gospod glavar naznanja nekatere peticije, katere naj bi se izročile dotičnemu odseku, kedar bo izvoljen. Baron pl. Pretis in Karol Pollay sta prosila 15 dnij dopusta, ki se jima je dovolil z večno glasov.

Edini vladni predlog, ki obsega načrt postave zastran doneskov, katere naj bi plačevali denarnici pokojnih tisti učitelji javnih ljudskih šol, kateri se premestijo iz drugih dežel na Goriško, se izroči odseku 5 udov. Za proračune in računске sklepe deželnih zalogov se odloči odsek 7 udov in enako število udov šteje peticijski odsek, kateri bo reševal raznovrstne prošnje in pritožbe.

Trije odseki so sestavljeni tako-le:

Politiški odsek: (za vladni predlog) Dr. Deperis (predsednik), Črne, dr. Lavrič, Pagliaruzzi in dr. Pajer.

Finančni odsek: Darva Ritter (predsednik), Doljak, Winkler, Gorjup, dr. Abram, Candussi, grof Strassoldo.

Peticijijski odsek: Dr. Maurovich (predsednik), dr. Žigon, Faganel, Dottori, Winkler, Benardelli in Del Torre.

Ker nij družega predmeta za dnevnem redu sklene glavar sejo ob 6. uri zvečer, pridržec si, da odloči drugo in dotični dnevni red, kakor bode delo v cdsekih napredovalo.

Dopisi.

Iz goriške okolice. 28. oktobra. [Izv. dop.] (Nova elementarna nesreča pri zidanji nove opekarnice v Bukovici; starakopitnost v pisanju tujih in latinskih napisov in marsikaj enakega.) Kako se vrši preikava zaradi nesreče 3. okt. t. l., katera se je zgodila pri zrušenju ostrešja pri novi opekarnici, nij mi znano; pripovedujejo se pa razne reči ob uzroku iste nesreče; eni pravijo, da je neki delalec (iz zlobe ali maščevanja, kdo ve?) izpodmaknil železo (škivilo imenovano) pri podboju in zato, da se je tako nagloma ostrešje posulo; dotični delalec je bil tže 2krat k preiskavi pozvan. Naj bi vis. preiskovalna sodnija to nesrečo strogo v preiskavo vzela, da se respica izve in uzročnika, bodi si ta ali oni, po vsej postavni ostrosti kaznuje. Večidel onih (14) ranjencev je uže precej okrevalo, za enega se pa še dvomi. Opekarnična stavba pa se nadaljuje. Dimnik ima biti 24 seznjev visok, spodnji del je iz kamenja, ostali bode pa iz opeke, katero sami v začasni opekarnici žgo. Velika povodenj 22. t. m. je prišla do opekarnice ter pogasila omenjeno začasno opekarnico, kder se je ravnno za kakih 2000 gl. opeke žgalo in je vse to gradivo pokvarila. Še večjo škodo je pa voda naredila ostali še ne žgani opeki, katere je bilo nekda pol drugi milijon kosov v tem poletju napravljene, komaj tretji del je je nepoškodovane ostalo. Škoda znaša nekda okoli 15000 gl. Vsaka velika povodenj pride do opekarnice, tedaj morali bodo vse okoli zid z mavcem narediti, ako neté, da jih voda ne bode nadlegovala.

Naj pa ne prezrem neke napake, ki slovenski Bukovici nobene časti ne dela. Pri vrodu, ki vodi k stavbnim delom, stoji na deski laški napis: „E' vietato l'ingresso, a chi non appartiene al lavoro.“ Marsikteri me je uže prašal, kaj prav z prav ta jim neumljiv — da ne o čem neumnem napisu pomeni? Mar znajo v Bukovici ali v

bližnji okolici vsi toškanki jeziki? Mojster za napravlanje je res Lah in ima tudi kaci 12 laških delalcev, ki mesijo blato za opeko. Mar velja prepoved vrodu le za slučajno prišedše Lahe, ki dohajajo iz Gorice zidanje tovarne ogledovat, ali pa slovenskemu ogledovalcu vhod nij zabranjen? Tako bi si človek po navadni logiki misliti moral. Če je pa vhod za vse enake zabranjen, naj bi bila poleg laške tudi slovensko pisana prepoved; in če uže sama gg. Méni in Tabaj znata slovensko, naj bi si bila dala svojo laščino v slovensčino prevésti. Mari bi bi smel kak slov. mojster v Muši (kder je namreč g. Méni doma) slovensko prepoved na desko nabiti, ktera ima biti le za to pribita, da jo občinstvo umeva! Ravno tako se vidijo na mnogih javnih krajih, kder izključivo družega jezika nezmožni Slovenci prebivajo, nepotrebni nemški ali celo latinski napisi, ki so slov. občinstvu namenjeni. Nijli to neodpustljiva napaka, da ne rečem prava sbotnost v 19. stoletju? Pisani so taki napisi za mimogredoče, a tujega jezika večidel ne umevajo. Tako se vidi na st. peterskem pokopališču na čelu lepe kapelice latinski napis: „ORATE PRO NOBIS.“ Mar znajo vsi Slovenci latinščino? Tu bi marsikteri vzdihnil: Bog jim daj večni mir in pokoj, ako bi vedel kaj se pravi „orate pro nobis;“ akoravno navadno mimogredoči pobožni Slovenci vselej kaj takega zdihnejo, vendar le bi bil vsakako bolje na mestu slovenski napis: „Za nas Boga prosite,“ ali kaj enacega, kakor je drugod po Slovenskem. Naj pa nihče ne misli, da sem zaradi tega kak fanatičen mladi Slovenec, (kali?) ampak omenil sem to le v dušni prid slov. občinstva in zaradi prav nepotrebne zaničevanja slovensčine. Saj pravi sv pismo: Hvalite Gospoda vsa ljudstva, hvalite ga vsi narodi“ in drugod zopet: „Vsak jezik (tedaj tudi slovenski) hvali Gospoda!“ Ali starokopitneži, katerih eden je gotovo tudi tisti, ki je gore omenjeni latinski napis dal napraviti, se drže svojeglavno starih navad in predsodkov, kot klop kože. Za Boga, ne delajte se smešne pred javnostjo! Ravno pretečene dneve, ko sem memo omenjenega pokopališča šel, me je prašal neki, ki ne slovi baš za zavednega Slovenca in ki je v tudi normal-ske šole pokukal, kaj prav za prav tisti napis pomeni, in komu je neki namenjen ali je le za kinč ali kali? Zakaj nij rajše „po domače za domače“ zapisano itd. Dosta imamo še pred svojim pragom pometati. Kde v drugih deželah se nahajajo napisi v tujih jezikih pisani, kakor pri nas nad prodajalnicami, gostilnicami, tobakarnicami in v časih v tako pokvečeni tujščini, da je za „iz kože skočiti?“ Videl sem nekde nad tobakarnico ta le laški (?) napis: „Kui si vendo tubako allo minuto.“

Tudi takih napak naj bi rodoljubi ne prezrli in skrbeli za domače napise, kder je mogoče. Bodimo v malih i večih rečeh narodni in ponosni na svoj jezik vsaj v lastni hiši. Otresimo stare navade ali boljše: razvade, ki našo narodnost sramote in tako v malem kot v velikem ovire delajo. Vrzimo raz sebe nepotrebno sramožljivost pred ponosnim tujcem, ki vedno preži na naš narodni pogin! Ne udajmo se!

Iz Auberja na Krasu. 4. novembra. [Izv. dop.] Tudi pri nas v avberski občini se nahajajo vrli Slovenci, ki imajo veselje do vsakovrstnega napredka, pa žalibože, da se tukaj ne nahaja nobenega izoliranega in rodoljubnega načelnika, kateri bi nas zbujal ter navduševal za milo našo domovino. Pa v kratkem nam bode imenda pomagano, ker dobimo dobrega učitelja, g. Otona Dic-a, katerega kaj željno pričakujemo in posebno naša zapuščena in ukaželjna mladina se veseli nov. pridobitve na duševnem polju. Staro in mlado pri nas bode novega učitelja z navdušenjem sprejelo ter ga podpiralo v njegovem velevažnem poklicu. Nadejamo se tudi, da bo g. Dic to spoznal in popolnoma svojemu lepemu poklicu živel; zraven tega pa tudi zunaj šole ledino oral, ker d:zdaj je bilo pri nas vse zanemarjeno. Bog daj srečen uspeh! — Letina pri nas je slaba, terana je prav po malem, pa nam ga toliko dražje plačujejo; živeža in krme za živino pa smo se precej pridrali; vendar pa nas preveliki davki tarejo in žeteli je, da bi naši ljudski zastopniki na to gledali, da se davki znižajo, ne pa vsako leto zvišajo. Radovedni smo tukaj, če je g. Črne došel v Gorico k dež. zboru, in če je došel. bi ga vprašali, koga pa zdaj zastopa, ker je rekel da ne zastopa samo Kraševcev. Menda samega sebe. J. O.

Ljubljani, 2. novembra [Izv. dop.] Matičini odbor imel je dne 31. oktobra svojo prvo sejo po občnem zboru. Se 17 glasovi je izvoljen dr. Costa za predsednika. Iz začetka se je dr. Costa na vitez branil predsedništva, potem si je pridržal odlok do konca seje in konec komedije je bil, da je predsedništvo sprejel. Za podpredsednika sta izvoljena g. Vončina i gosp. Kozler. Za denarničarja gosp. Ivan Vilhar, ker je dr. Županec izrečno razodel da tega posla ne prevzame. Dr. Costa i Vončina prigovarjata Lesarju naj prevzame tajništvo i slednjič ta tudi prevzame pa le na vitez prisiljen. —

Brenčelj je zopet konfisciran. Nji še pretrpel kazni na Zabjeku pa so ga že spet zgrabili. V narodni tiskarni zapečatili so vse iztise in tudi na domu vrednikovem.

Iz Prage 24. oktobra 1872. [Izv. dop.] Politično razmišljanje cislajtanske so te dni zopet dobile novo-sodnijsko-birokratiško-illustracijo, da v Avstriji sodnijski uradi smatrajo že male prestopke za zločine, koji se imajo še le dokazati. V Kolinu namreč je bilo 46 najveljavnejših meščanov i posestnikov, koji so bili toženi, da so pri poslednjih volitvah vel. posestva uplivali z natlakom na bližnje velike posestnike, da naj volijo v narodnem smislu, pri konečni obravnavi spoznanih za nekrive. Kdo pak nekrivim možem nagradi vojaško eksekucijo koja je moral vsakdo živiti po 30 mož v svoji hiši? Kdo nekrivim nagradi gmotno zgubo časa i na penezih, kdo pak duševno muko celih rodbin?

Kar se inseratnih zadev tiče, so v tem ogledu sodnijske obravnave na dnevnem redu. Tako je bil n. pr. pred dvema dnevoma urednik „Lidumila“ g. Stejskal-Lažanjsky zaradi dolžnih — 60 krajcarjev na inseratskih kolkih obsojen na 8 dni ječe.

Vsled znane chabrusijade Kollerjeve mislijo na českom dežel. zboru, na podlagi posebnega Šmerling Ungrovskega reda si zbohnati večino. Vsaki novo voljeni poslanec priseže, da gre v dežel. zbor; dalje se zrušijo okrajna zastopništva, kajti ta so ognjišče narodne agitacije. Se ve, da velja to samo za česke okraje. Ako se še potem Čehi ne poboljšajo, trdovratnost ne opusté, je, bogme, konec sveta, ne — konec ustavov.

Kar se literature česke tiče, mora se priznati, da vlada v poslednji dobi jako zimnična marljivost. Največji poplah i senzacija pak budi poslednji spis slavnega historijografa i českega prvaka g. Dr. Fr. Palackega — znani „politični testament ali moja oporoča.“

Besede starega Palackega v tem spisu so mero-dajnim krogom svarilni glas, koji se poslednjikrot ponavlja, da „bodočnost Avstrije je v važnem geslu: federacija!“ To geslo je on zastaval i zastava od l. 1848. do današnjega dne. Čudno, da ravno v tem trenutju zopet stopa v javnost stari Palacky, ko protinarodni listi svetu oznanjujejo, da je opozicija črška-uničena. Spis ta je poziv k celi državopravni opoziciji, da bi se združeno i zložno postavila v eni falangi proti sovragu. Oporoka Palackega postane zgodovinska, kot njegova izjava l. 1848: „Ko bi ne bilo Avstrije, morali bi jo ustvariti!“; in izjava l. 1865, — ko je svaril Avstrijo pred padom klicaje: „Bili smo brez Avstrije, in bodemo, ko bi je ne bilo!“

Politični pregled.

Deželni zbori so se povsod začeli; kakor se sliši, bo letošnja sesija dež. zborov brez vsake važnosti in jako kratka, kakor po navadi, ker centralistična vlada dosledno spodkopuje važnost in veljavnost teh avtonomnih organov imajočih federalistično barvo. Našemu goriškemu zboru nij vlada predložila, nego samo postavo ob uravnavi penzij tistih učiteljev, ki pridejo iz drugih kronovin. V ostalem bo zbor reševal proračun in od poprejšnjih sesij zaostala dela. Ker so se Italijani letos popolnoma udali ravnopravnosti slovenskega jezika, ne bode letos prepira zaradi jezika. V drugih gospodarskih rečeh je pa menda večina Italijanov edina s Slovenci. Kar se slovenskih poslancev tiče, je obžalovati, da znana trojica klikuje in bode vedno klikovala nasproti pogumnim šestim poslanecem, a v glavnih narodnih vprašanjah se vendar ne bo drznil noben slovenski poslanec podpirati nasprotne stranke, še o Črne-tu nij misliti kaj takega na domači zemlji! Bolje interesanteu utegne biti kranjski zbor, ker je tam narodna večina v velikem razdvoju z vlado in se je nadjati, da bo narodna večina vendar letos odločno neprestrašljivo postopala proti brezobzirnosti ministerstva. Štajerski zbor pa bode zaradi tega zanimiv, ker bomo letos, kakor se sliši prvokrat slišali slovenski jezik v deželni dvorani, kar bo ondote pangermane strašno jezilo.

Centralistični listi se zdaj pečajo z neposrednimi volitvami, za katere je pridobljena tudi katoliška stranka kardinala Rauscher-ja; a ta stranka nij menda tako močna, da bi napravila veliko škodo državopravni opoziciji, h kateri spadajo izmed Nemcev Troici in večina katoliške stranke drugih nemških kronovin.

Nemci državno-pravne opozicije so te dni zborovali na Dunaji in objavili svoj program, kateri je skoto popolnoma podoben českim fundamentalnim člankom; oni tirjajo ravnopravnost narodov, samoupravo dotičnih kronovin in kongres delegatov iz dež. zborov za skupne zadeve. Ker je program popolnoma federalističen, je naravno, da se tudi vsi Slovani strinjajo z njim. Ustavoverni listi sicer strašno javkajo čez to izjavo; a zakrivati vendar ne

morejo svoje bojazni pred mogočnostjo, da pride zopet na krmilo federalistična stranka. Veliko hrupa je napravila v ustavaškem taboru tako zvana Palacky-jeva politična oporoča, v kateri stari zgodovinar in oče česke opozicije Avstriji slabo prihodnost prerokuje. On, ki je v svojem času storil imeniten izrek; „Če ne bi bilo Avstrije, bi si jo morali mi Slovani ustvariti,“ je obupal nad Avstrijo; „vendar,“ pravi, „ne bojim se za svoj narod, kateri je tolikim nevihtam pretil.“ To njegovo mnenje je gotovo opravičeno, kajti narod takih zmožnostij in živega zavedanja ne more propasti in bode vžugal tudi veliko-nemško nasilstvo. Sicer pa menimo, da Palacky-jeva oporoča ne velja Čehom, ampak drugim krogom, katerim hoče odpreti oči. Palacky je še krepek starček in bode še mnogo koristil svojemu narodu in morda še doživel, ko bode kronano njegovo narodno zidališče. Ustavaški listi, ki so mnogo žolča in zaničavanja izpljuvali čez učenega historika, ravno s tem kažejo, kako resnična so njegova prerokovanja in kako so jih zadela v srce.

Slovaki so imeli 23. oktobra v Pešti narodno konferencijo, pri kateri so sklenili podpirati Deakovce in ogrsko vlado, ako jim ona da narodne šole in mogočnost kulturnega napredka na narodnem polju. S tem priznavajo Slovaki nagodbo od leta 1867; koliko pravic pa bodo od oholih Madjarov dosegli, to nam bode kazala skušnja. Narodu, kojemu gre za nadvlado se ne more in ne sme dosta zaupati.

Enako je tudi hrvatski kraljevinski odbor v Pešti jako prijazen Ogrom; sprejel je enoglasno po Živkoviču (unijonistu) izdelan memorandum (spomenico) gledé političnih prememb pogodbe od leta 1868. Hrvatom je zdaj vse ležeče na tem, da se pridruži Dalmacija trojedinemu kraljestvu, zaradi tega je narodna stranka tako popuslljiva nasproti ogrski vladi. Nijmamo pa pozabiti, da na Hrvatskem je Makančeva stranka v rezervi; okoli te stranke se bodo posebno po dovršenem zedinjenju Dalmacije in granice z Hrvatsko kristalizovali vsi narodni elementi, in potem bo treba še enkrat in bolj temeljito revidirati nagodbo z Ogrmi. Za nas Jugoslovane je težišče boljše prihodnosti v Makančevi stranki.

Na Pruskem je velika razdražba mej narodno-liberalci in fevdalci. Gosposka zbornica je zavrgla novo po poslanski zbornici sprejeto postavo ob uravnavi okrajev (Kreisordnung), dasi je sam kralj želel nje sprejetje. Zaradi tega je razpuščena zbornica in liberalci zahtevajo, da se gosposka zbornica pomnoži z liberalnimi elementi. Iz tega nastane na Pruskem velik prepir in neha edinost, katera je dozdaj vladala vsled sijajnih zmag na Francoskem.

Na Francoskem so zmagali republikanci pri dopolnitnih volitvah v parlament; vojska je tudi volila skoz in skoz republikansko. Thiers je zdaj na razpotju, ker ga republikanci pritiskajo, da mora postati ali odločen republikanec, ali pa poskusiti uničbo republike. Radikalni listi mu očitajo, da si je prisvojil pravice republike in da intriguje, da bi v svojo korist, konfiskoval narodno sovreniteto Thiers bo tedaj prisiljen stopiti iz rezerve.

Jutrovo pitanje še zmerom tli. Srbska vlada nekda noče plačati tributa Turški, dokler Turki ne izpraznijo trdnjave „Mali Zvornik.“ Iz tega zna kaj hudega nastati. Srbi in Črnogorci skrbé, da iskra ne ugasne.

Katere tuje trte so našim razmeram ugodne?

Spisal M. B. B.

(Dalje.)

Rumeni muskatelec. Ta trta se je po nemških in avstrijskih deželah mnogo razširila; nahajamo jo zdaj po vseh vinskih deželah več ali manje zasejamo. Tudi pri nas na Primorskem še te trte spominjam, da je tu pa tam raztrošeno mej drugimi nasajena; a veliki vinogradi z njo zasajeni pri nas mi nijso znani.

Pred mrazom mnogo občutljiva, rada v severu po zimni pozebe, zatorej jo najdemo le preko zidovja v vrstah zasejano. Ljubi obilne gorkote, suhe in ne nizke lege, rahle kamenite in ne debele zemlje, v kateri zgodaj dozori in obilno grozdja daje. V debelih zemljah, mokrih in nizkih legah nam grozdje v jeseni gnjuje posebno, ako imamo mokro jesen; zatorej je ne smemo nikdar v take kraje saditi.

Grozdje muskatelevo je zaradi svoje dišave mnogočislano in na trgu kot mizno grozdje mnogo iskano in drago plačevano. Vino tega grozdja se od drugih z

močno dišavo odlikuje, ktera nekterim dopada, ali vsakemu ne. Zatorej to vino samo na sebi nijma velike veljave; a veljavo ima za to, ker s tem vinom druga vina belijo in jim prijetno dišavo v primerni meri dajo. Na spodnjem Avstrijskem se po vseh krajih več ali manje te trte nasaja, ker druga vina z vinom te vrste mešajo in na ta način umetno aromatična vina napravljajo. Vino od gutedelna akoravno samo na sebi lahko malo veljavno, z muskatarjevimi pomešano prijetno in in mnogo ljubljeno postane.

Iz tega namena se je začela ta trta zadnja leta mnogo širiti, in posebno Ogrri svoja mnogo sloveča sladka vina z muskatarjevimi mešajo in si tako aromatična sladka vina napravljajo.

Razen rumenega muskateleca imamo še druge trte te vrste, kakor muskatelec aleksandrinec, kateri je prvemu enak, z razločkom da ima milejšo kislino. Tako tudi muskatelec dama-cenec in beli muskatelec, kateri zadnji pa zaradi močne in mnoge kisline nij preporočanja vreden.

Vaniljsko grozdje (vanillitraube) spada tudi k družini muskateleci in se od vseh drugih z najprijetnišo dišavo odlikuje. Zahteva suhe, gorke lege in rahle zemlje, v kateri je močno raščevno in prav rodovitno.

Akoravno mi nij ta trta na Primorskem znana, sem vendar prepričan, da se v nekterih krajih goriške okolice nahajati mora. In to sklepam iz tega, ker se ene steklenice goriškega vina spominjam, ktero se mej drugimi od goriške vinske razetave za preiskovanje v Klosterneuburg poslali. Ta steklenica je bila z ribolnim vinom napolnjena, ktero je prijetno po vanilji dišalo, in zatorej od vseh za najboljšje spoznano bilo.

Tedaj vinorejci! Posnemajmo tudi mi navade drugih dežel in nasadimo tudi po naših vinogradih v ugodne kraje muskatelevo trto, da bodo tudi naša vina enaka drugim.

K prvemu razredu priložim še dve trti, kateri poleg zgodnje zrelosti in obilne rodovitnosti ne le zgodnje mizno grozdje dajo, ampak imajo tudi sposobnost, da se popolnoma dobra vina iz njih napravljajo.

Ti dve bi posebno tistim vinskih krajem naše domovine priporočal, v katerih sedanje domače grozdje nikdar do prave zrelosti ne pride in vsled tega slabo in kislo vino daje.

Črni portugizec (blauer Portugiser) Ta trta, na spodnjem Avstrijskem doma in posebno v Vöslavu pri Dunaju mnogo zasajena razširila se je uže mnogo po Štajerskem in Hrvatskem in tudi Ogrri jo množijo, da z njenim vinom svoje sloveče črno vino mešajo (villaniawein), ktero iz tako imenovanetrte črne kadarke napravljajo.

Ta trta raste v vsaki zemlji in na vsaki legi prav dobro. Nahajamo jo v Klosterneuburgu visoko na hribu, nizko v dolini, v debeli ilovčini in tudi v rahli, kameniti zemlji, povsod zgodnja in prav rodovitna, ali vendar ljubi bolje suho kot mokro lego.

Vino od portugizca je izvrstno in se primerja s slovečim francoskim (bordeaux). Vino iz Vöslava, ktero je tudi iz te trte napravljeno, je temno barvano, popolnoma okusno, sladko, in ima malo, ali čisto vinsko kislino. Ker je to grozdje sladko, prijetno in najzgodnejše izmed črnega, je tudi kot mizno grozdje na Dunaju mnogo iskano.

Zgodnji črni burgundec (frühblauer Burgunder.) Ta trta se je s Francoskega po vseh severnih vinskih deželah razširila. Ona raste v vsaki zemlji prav dobro, ali lege noče suhe imeti, ker v taki bi jo morda poletna suša vrasti zadrževala. Ilovčni, proti zahodu ležeči vinogradi bi bili pri nas za totrto naj ugodnejši; v teh bi nam močno rastla, obilna in zgodnjega sadu dajala. Vino iz tega grozdja je močno, ima dosta alkohola, popolnoma okusno, sladko, in ako grozdje dolgo časa na trti pustimo, zamoremo iz njega vino pridelati, ktero bi se k najboljšim črnim šteti smelo.

Zaradi zgodnje zrelosti zamoremo tudi to grozdje na trgu drago prodajati.

(Dalje prih.)

Razne vesti.

(Baron Pina), zdaj namestnik v Bukovini i tudi po Goriškem dobro znan, je dobil red. železne korone II. vrste — za svoje zasluge, ali ka-li? Se ve, vlado zna ta mož dobro podpirati in — vsako!

(Bojanska čitanka) napravi v nedeljo 10. novembra besedo, pri kateri bode dramatični odsek predstavljal žaloigro „Mlinar in njegova hči“. Uljudno se vabijo častiti udje. Neudje, ktere povabijo udje, plačajo ustopajno.

(Banka „Slovenija“) iz mesečnega izkaza klančnega 31. oktobra t. l. katerega objavlja ta zavod, povzamemo naslednje zanimive date:

Do imenovanega dne se je namreč izdelalo 505. polic. Neposredna zavarovanja so obsegala predmete za 905.895 gold. vrednosti, retrocedirana pa za 598.244 gold., vkup tedaj za 1.504.139 gold. Čista premija iz naša 13257. gold. 2 kr., storno 161. gl. 16. kr. pozavarovanje 2975 gold. 16 kr. Prvi požar je zadel bau-

ko „Slovenijo“ dne 23. oktobra t. l. v Belem gradu, pogorela je namreč neka mala štacuna in iznaša dotična škoda 250. gold. — Navedene številke govore dovolje jasno ob izvršnem delovanju banke „Slovenije,“ tedaj nij treba nikakega komentara.

(Dunaj) ima po najnovejšem številjenji 901.380 prebivalcev. Na zemlji je samo 10 mest večih nego je Dunaj in v Evropi ga prekosé samo London, Paris i Carigrad. Največa mesta so: London s 3.251.804, Sudaun (v Aziji) z 2.000.000, Paris z 1.825.274, Peking z 1.648.814, Jedo z 1.554.848, New-York z 1.236.000, Kanton z 1.236.000, Carigrad z 1.075.000, Siang-tan z 1.000.000, Čan-Čav-fu z 1.000.000. — Za Dunajem so največa mesta v Evropi: Berlin z 725.389, Peterburg z 666.026, Liverpool z 493.346, Glasgov z 479.227, Napulj z 448.743, Moskva z 399.321, Madrid z 352.024, Lisabon z 224.074 prebivalci. — Milan ima 261.985, Varšova 251.584, Rim 244.484, Pešta 200.476, Praga 167.275, Benedke 126.801, Odesa 121.335, Gradec 80731, Trst 70274, Budim 53.998, Ljubljana 23.085, Gorica 16.823, Celovec 15.200, Maribor 13.085, Celje 4203 prebivalcev.

(Število prebivalcev v večih večih evropskih državah.) Nemško cesarstvo ima 41.055.139 prebivalcev, francoska republika 36.469.836, Avstrija 35.904.435, Angleška 31.817.108, Italija 26.716.809; Španija 16.374.844, itd. Evropska Turčija (brez Rumelije z 4.500.000, Srbije z 1.319.283, i Črne gore z 100.000 prebivalci) ima 10.510.000, in ako tem prištevamo še število prebivalcev v njenih azijskih in afrikanskih deželah, potem ima v vsem skupaj 37.723.000 prebivalcev. Rusija ima v Evropi 69.364.541, s svojimi azijskimi stanovanci vred pa 81.925.428 prebivalcev. Najogromniša država v Evropi je pa angleška, kajti razen zgoraj omenjenih 31.817.108 ima po svojih kolonijah še 167.234.697, tedaj v vsem skupaj 199.052.905 prebivalcev.

(Goriška čitalnica) bode imela v saboto, 9. t. m. občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Govor predsednika, 2. poročilo tajnika; 3. sporočilo dežurničarja o računu preteklega in proračun prihodnjega leta; 4. Volitev dveh pregledovalcev računov 5. Nasveti posameznih udov; 6. volitev predsednika in 8vnih odbornikov. Priporočamo č. gg. udom, da se vdeležijo zbora v prav obilnem številu, da bode novi odbor prvi izraz družtva.

(Kje je napredek). Kraševci in Ipavci se vesele novih šol in pričakujejo učiteljev z odprtimi rokami; (gledi mnoge dopise v Soči in tudi današnjega iz Avberja) vse drugače je v Smartnem, kder so šolski svetovalci poslanega jim dobrega učitelja že dvakrat odpravili, češ, da Smartenskim otrokom zadostuje poduk, katerega jim podeluje ondotni gosp. župnik. Mi ne bi imeli nič proti temu, če bi bil gosp. župnik izpitan učitelj; a v kljub dopisu v „Glasu“ ne moremo verjeti, da je gosp. župnik res boljši za šolo nego strokovnjak. Zraven tega pa smo slišali še druge zvonce, po katerih ima vsa reč svojo podlago v sebičnosti. Nu potem pa naj kdo veruje tistim dopisom, ki Smartence hvalijo kot naprednjake! Radovedni smo kaj bo šolski svet v tej zadevi storil.

(Na gimnaziji) se je letos v prvi razred vpisalo 72 učencev in sicer 42 v slovenski, 30 v italijanski oddelek; na realki je v prvem razredu 101 (!) učenec in sicer 41 v slovenskem, 70 v italijanskem oddelku.

(Görzer Zeitung) je v prav ponižni obliki 5. nov. prišla na svitlo.

(Kot kuriozum) prinesemo sledečo odo na cenilno komisijo, da naši čitatelji izvedo, kaj se vse da prepevati.

Udom cenilne komisije na Goriškem.*)

Kdo je voditelj vrlih teh možakov,
Ki presledujejo od vrednosti doline,
Do vrednosti strmih višin goljakov,
Prekrasno zibelj mile naše domovine?

Pogum razvnetje za pravico, vednost.
Nalaga tem možem urejenja zadeva,
V kojih dušah vsaka takih čednost
Blížčeca se svitli, in srce nam razgreva.

Zivela torej blaga naša mati,
Slovenska zemlja, naj zdaj lične vence vije
Odločenim, pravico pospešvati,
Častitim udom vsem cenilne komisije!

V Šmarji

J. V.

(Razne konfiskacije) 43. štev. „Soče“ bila je konfiskovana zaradi političnega pregleda, v katerem smo se spomnili oktoberskega diploma. Za „Sočo“ bil je

*) Kosmata kapa! Če je pa tako, da se v slovenskih časopisih prepeva, nje cen. komisija potem ne vem, zakaj o novih bluzah in francoskih kakah goriških stavcev še ničče nij na liro brenknil. Giuseppe, stavec.

konfiskovan „Pettino“ in njim predzadnja številka „Isonzo“, a zaradi grajanja vladnega postopanja pri potrditvi dveh starešin, ker je vlada s tem činom presegla svoje področje. Konfiskacije cvetó v Gorici in za svobodo tiska je pri nas bolj pičla mera, nego na Dunaji.

(Iz Bohinja) se nam piše: V četrtek pretčeni teden pride četvero našeljenih fantov k tericam, katere so trle po noči malo od vasi Poče v Bohinju, ter pograbe eno teric in jo s silo vlečjo do bližnje Save ter jo siloma kopljo. Ona braneč se iztrga enemu teh divjakov masko raz obraza ter ga spozna, vsled česar ti štirje zbeže. Na pomoč prišedši ljudje najdejo dekleta sicer še živega, ali strah in mráz ste siroto tako zdelala, da se je za njeno življenje v resnici bati, in ako jo tudi smrti otmejo, gotovo nij, da bi še kdaj popolnoma ozdravela.

(Konfiscirana) je bila 2. t. m. izišla zadnja številka „Brencljina.“

(Cesar Viljem — zamorec.) Minolo spomlad je odjadral kapitan Andersen iz Hamburga proti zapadnemu obrežju Atrike in je s seboj vzel doprni kip nemškega cesarja Viljema za onega črnih knezov, s katerim je spoprijazen bil. Da bi kip cesarjev po uzduhu in muhah ne bil ogrden, da ga je kapitan potrditi. V slovesnej avdijenciji izroči Andersen črnemu vladarju Viljemovo sliko. Milostljivo na to reče črni mogotec: „To je tedaj podoba onega moža, ki je mogočega Napoleona premogel in ujel. Kar me pri tem najbolj veseli, je to, da vidim, da je cesar Viljem tudi zamorec.“ (Narod.)

Poslano.*)

Iz Volč dnè 2 nov. (Odgovor na Poslano podpisano od več duhovnov iz Tominskega v 44 štev. Soče.) Na vse Vaše gobeždanje Vam odgovorim z dati, da se razvidi, kedo ima bolji spomin?

1. Dnè 24. maja 1871 štev: 818 je računski odsek c. kr. namestništva v Trstu dohodke duh. pomočnika v Volčeh uredil zaračunši mu vagan pšenice po f. 4.60 kr. isti dan pa tudi kongrno gosp. kurata na Idriji in gosp. duh. pomočnika na Mostu pri sv. Luciji prenaradil vagan pšenice ne vem uže koliko soldov čez f. 8 jima v račun vzešši, „nach Angabe des Josef Gollja“ stoji črno na belem.

2. Dnè 17. aug. 1871 pod št: 73 sem predložil izpoznavanje ali fasion dohodkov volčanske župnije, h kateremu sem dodal 14. okt. i. l. pod št: 91 izkaz žitne cene od poslednjih 10 let t. j. od leta 1860-1870.

3. Dnè 21. nov. 1871 so se moji dohodki uredili, ter mi je vagan pšenice v poprečni ceni 10 let po f. 4 94 kr. urajtan bil.

4. Dnè 4. jan. 1872 sem rekuriral zoper pomoto, da mi je f. 17.28 kr. dvakrat uračunjenih bilo.

5. Dnè 14. maja 1872 sem prosil za povikšanje moje plače, kakor stoji v izvornem preč. nadškofijstvu predložnem spisu, ki sem pripravil vsakemu ga pokazati, sklepa je tako: „Erfuhrtsvoll Gefertigter bittet daher unterthänigst: Ein hochwürdiges f. e. Ordinariat in Görz wolle gnädigst sich dahin zu verwenden geruhen, dass gedachte Pfarrfründe mit mindestens 400 fl. jährl. Einkünfte dotirt werde.“ Uzroki prošnje so jasni. Staro sukno ne grè s novim suknom krpati, da ne postane luknja še večja. Ali vse staro, ali pa vse novo. Da bi bila vlada staro župno vstanovo pri miru pustila, bi bil s 315 fr. zadovoljen, ker je pa nove §§. enega celo od leta 1867 na staro ustanovo obračala, je dôsledno da po novi postavi mora fara naj manj 400 fr. dote imeti. In tega vi niste vedeli, da me po uzroku vprašate? Drugi uzrok je bil pa tudi ta, ker sem menil, da je pripravi čas, da bode vlada vendar spregledala, in storjeno krivico popravila, ker mi je dohodke za dobrih 100 fr. ukrajšala. Kar se je nadalje godilo, ne vem, 13. julija se mi je odkazalo 100 fr., katere sem v Tominu gotovo potegnul, kar nikdar nijsem tajil. Da je moja prošnja tako rešena, vsak mora spoznati, da mi nij po vseči.

Zdaj pa pogejmo vse čire čare, ki so toliko časa po Soči tekle. Res sem se čudil veliki razločnosti mej f. 4 in f. 8, in sem tudi mislil v Reformi to pojasniti, vendar pa mora vsak, kogar vodi resnica in ne strast, spoznati da po cenitvi, katero sem 14. okt. 1871 še le na pošto nesel, nijso mogli uže 24. maja 1871 tedaj 4 mesece in 20 dnij popred računati. Sukajte kakor hočete besedo, da bi svojo perfidnost zakrili; dokumenti dokazujejo. Kedor mi dokaže, da sem razen imenovanega povikšanja plače kako podporo prosil, mu dam to malo kar imam do čistega vse. Ne odgovarjem več in, kedor želi, mu dokumente pokažem. —

Anton Rutar, župnik.

*) S tem v našem listu sklenemo pravdo, in pri tej priliki gospode, ki „Sočo“ s poslanimi napolnijo opozorujemo na to, da je treba osebna poslana, ki nijso v postavi opravičena, plačevati po inseratom enaki ceni. Ured.

Cenik razlega blaga

na Goriškem trga.

Pšenica	po gid.	3.10 —
turšica laška nova	„	1.55 — 65
„ ogerska stara	„	1.68 — 75
ječnem cel	„	1.80
„ pehan	„	3.20
ajda	„	1.30
rež	„	2. —
fržol	„	2.10 — 20
oves furlanski	„	1.20 — 25
„ ogerska	„	1.20
seno	„	1.30
slama	„	1.05

Moka v Stračiuh.

i Ogerske kot zadnjič		
Rajz prve vrste	13 gid.	12.25 — 11.50 —
		10.50 — 9.25
Vino novo črno	po gid.	18 — 22
„ belo	„	16 — 20

Oznanilo.

Zarad goveje bolezní na parkljih i v gobcu en bode tukaj živinskega semnja dne 12. novembra t. l.

Županstvo v Komnu dne 29. okt. 1872.

Župan:

Ant. Kavčič.

Dva ali tri učenci

bodisi normalci, ali gimnazijalci se sprejmajo na stanovanje s hrano po prav ugodnih pogojih pri pošteni družini. Razjasnila se dobé pri „Agenzia Comissioni“ pri ljudskem vrtu hiš. štev. 27.

POZIV

k pristopu v družbo
borsnih operacij.

v katero družbo pristopi lahko oseba vsacega stanu.

To društvo obstoji iz 100 delnic po 100 gold., katere se plača v treh obrokih.

Razun dobička pri borsnih operacijah, je tudi mogoče, da društvo dobi kako visoko dobitko po srečkah (lozih) katerih bo nakupilo za en del svojega premoženja.

Vsak mesec se bode obračunil in izplačale dotični del dobička delničarjem. Naznanila za pristop se sprejemajo in programi se dele po podpisani firmi in njenih agentih domačih in inostranskih.

G. Spandau

v Trstu, Corso N.º 13.

V Gorici pri menjalcu

Letto Reggio-tu v Raštelu.